

Рецензия

на представените материали от доц. д-р Николай Стоянов Колев за участие в обявен от Бургаския свободен университет конкурс за академичната длъжност „професор” по научната специалност 05.02. 07. „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност”

Рецензент: проф. д-р ик. н. Васил Богомилов Меразчиев – преподавател към катедра „Счетоводна отчетност” при СА „Д. А. Ценов” – Свищов, с научна степен „доктор на икономическите науки” (диплома № 31602 от 23.07.2007 г., протокол № 9 от 08. 05. 2007 г. на Научна комисия № 16 при ВАК) и научно звание „професор” (свидетелство № 25037 от 16. 06. 2008 г., протокол № 6 от 15. 04. 2008 г. на Научна комисия № 16 при ВАК).

В качеството си на член на научно жури (Заповед № 1С-11 от 29. 09. 2011 г. на Ректора на БСУ и рецензент (решение на научното жури от 14. 11. 2011 г.) представям настоящата рецензия, изготвена в съответствие със Закона за развитие на академичния състав в Република България от 2010 г. и Правилника на МС за неговото приложение от 2011 г.

1. Представяне на кандидата

Конкурсът за академичната длъжност „професор” по научната специалност 05. 02. 07 „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност” е обявен за нуждите на Центъра по икономически и управленски науки при Бургаския свободен университет (решение № 6 от 28. 06. 2011 г.). За участие в този конкурс в определения срок от 3 месеца са представени необходимите документи и публикации от един кандидат – доц. д-р Николай Стоянов Колев, който в момента работи като редовен доцент в БСУ.

Николай Колев е роден на 14. 03. 1957 г. в гр. Бургас. Висше образование е завършил в СА „Д. А. Ценов” – Свищов, специалност „Счетоводство и контрол”, образователно-квалификационна степен „магистър” през 1984 г. През следващата година е приет за редовен докторант в катедра „Счетоводна отчетност” на Свищовската академия. Разработената дисертация е защитена през 1990 г. (диплома № 20177 от 22. 05. 1990 г., протокол № 13 от 03. 05. 1990 г. на ВАК). За „доцент” е избран от Научния

съвет по счетоводна отчетност и контрол при СА „Д. А. Ценов” – Свищов (свидетелство № 17875 от 08. 04. 1996 г., протокол № 2 от 01. 02. 1996 г. на Научна комисия №16 при ВАК). От 21. 08. 1996 г. заема академичната длъжност „доцент” в БСУ.

От представената творческа автобиография е видно, че Николай Колев е водил учебни занятия по следните дисциплини: Банково счетоводство, Бюджетно счетоводство, Програмни продукти в счетоводството, Банково и бюджетно счетоводство, Управленска отчетност и Банки и банково дело. През последните десет учебни години средната годишна учебна заетост е била 642 часа. В представените документи за участие в обявения конкурс за академичната длъжност „професор” не се съдържа информация за качеството на учебната работа на участника в конкурса, в т.ч. и за мнението на обучаваните студенти. Поради това, рецензентът ще оценява учебно-преподавателската дейност на кандидата за професорска академична длъжност само по издадената учебна литература, представена за участие в конкурса, която е доста разнообразна и в голям обем.

2. Количествена и качествена оценка на учебната работа на кандидата.

Доц. д-р Николай Колев в качеството си на преподавател в Бургаския свободен университет е изнасял лекции и водил семинарни занятия по шест учебни дисциплини. За участие в конкурса са представени 7 учебника, като три от тях са преиздавани, а един е издаден само един път. Тези учебници по заглавия покриват четири от посочените учебни дисциплини (Управленска отчетност, Банково счетоводство, Бюджетно счетоводство и Банки и банково дело). Приемам, че за дисциплината „Банково и бюджетно счетоводство”, за която е посочено, че е за магистри, може да се подготвя при ползване на двата учебника по банково и бюджетно счетоводство и то само тогава, когато обучаваните студенти в магистърска степен не са изучавали в бакалавърската степен тези дисциплини. За дисциплината „Програмни продукти в счетоводството” не е представен за рецензиране учебник. По този повод възниква въпроса: Какви литературни източници ползват студентите при подготовката им по тази дисциплина?

При написване на издадените учебници доц. Николай Колев демонстрира индивидуален подход, целящ да ги направи по-атрактивни и лесно възприемани от

студентите. Доколко той е успял в намерението си ми е трудно да преценя. Това могат да кажат колегите му от БСУ. Като традиционалист аз съм привърженик на друг тип академични учебници, които съдържат и резултати от научните изследвания на автора. Независимо от това, отношението ми към качеството на представените за рецензиране учебници е положително.

Доц. д-р Николай Колев не е ръководил докторанти.

3. Обща количествена и качествена характеристика на изследователската дейност на кандидата

За участие в обявения конкурс за академичната длъжност „професор” доц. д-р Николай Колев представя следния обем научна продукция:

- 3 бр. монографии;
- 3 бр. студии;
- 15 бр. научни статии;
- 24 бр. доклади за научни конференции;
- 4 бр. проекти.

Посоченият обем на представените за рецензиране различни видове научни продукти с цел участие в конкурса за „професор” е твърде голям. Тези публикации показват, че кандидатът за професорска академична длъжност е бил много продуктивен през последните 15 години. Наред с това, трябва да се посочи, че е налице и тематично разнообразие в съществуващите научни публикации. Преобладаващата част от представените научни публикации са посветени на актуални за времето си въпроси и проблеми. Това се отнася в най-голяма степен за публикуваните научни статии и доклади.

Успоредно с тематичното разнообразие в научните публикации на доц. Николай Колев присъства една предпочитана от автора тема, която може да се определи като водеща за неговата научноизследователска дейност за периода. Това са въпросите и проблемите, свързани с управленската отчетност, които са обект на научна интерпретация в голям брой научни публикации, представени за участие в обявения конкурс. Демонстрираната настоятелност и последователност от доц. д-р Николай Колев в научноизследователската област са показателни за търсене на по-голяма дълбочина и аргументация при изследване на научната проблематика. Определено смятам, че Колев трябва с още по-голяма научна стръв да продължи в тази насока, тъй

като по отношение на понятието „управленска отчетност” са налице още много бели полета.

Доц. д-р Николай Колев е участвал активно и при разработването на научни проекти, като на голяма част от тях е бил и ръководител. От посоченото участие в 16 бр. научни проекти, кандидатът за „професор” представя за участие в конкурса само 4 от тях. Не са ми известни причините, поради които останалите 12 проекта не са представени за конкурса.

В представените материали за участие в обявения конкурс за академичната длъжност „професор” се съдържа справка за установени цитирания от публикации на Николай Колев, в която са посочени 14 случая за позовавания на други автори от негови произведения. Навярно има и други такива случаи, които кандидатът не е успял да установи или пък е преценил, че посочените цитирания са достатъчни. В групата на авторите, които са цитирали от публикации на доц. д-р Николай Колев присъстват имената на проф. д-р ик. н. Марин Нейков, проф. д-р ик. н. Камен Каменов, проф. д-р Трифон Трифонов, проф. д-р Георги Илиев и др. Само тези имена са показателни, че кандидатът за „професор” е известен сред научните среди.

През последните десет години доц. д-р Николай Колев е проявил изключително голяма активност по отношение на проведените научни конференции, семинари и сесии. За участие в тези научни форуми през този период той е подготвил и представил 21 доклада. Само 3 от общо 24 доклада, които се представят за участие в конкурса са от преди 2000 г. Тази форма на научна изява трябва да бъде оценена високо, тъй като на тези форуми участниците имат възможност лично да защитават своите идеи в присъствието на много други специалисти в научната област.

4. Съответствие между приносите в научните изследвания и обявените от кандидата

В представената от кандидата за академичната длъжност „професор” **Справка за приноси и оригинални методики от научната, изследователската и академичната длъжност** постиженията му са представени в три групи: А. Приноси, Б. Оригинални методики, В. Доразвити научни идеи и принесен опит чрез общо 17 конкретни формулировки.

Всеки кандидат за професорска академична длъжност трябва да е в състояние реално, точно и аргументирано да формулира собствените си научни постижения.

Излишното самочувствие и големите претенции не следва да присъстват при тази самооценка.

Мнението на рецензента за представената от кандидата Справка за приносите и оригиналните методики е, че тя не е в оптималния си вариант. Смятам, че избраните три направления за представяне на собствените си научни постижения не дават възможност за най-добро представяне на кандидата за професорска академична длъжност. Постиженията на доц. д-р Николай Колев по-добре могат да се представят и оценяват в следните направления: постижения за счетоводната теория, постижения с практико-приложен характер и постижения в областта на висшето икономическо образование.

4.1. Постижения на кандидата в областта на счетоводната теория

4.1.1. Най-същественото постижение на доц. д-р Николай Колев са разработките, посветени на управленската отчетност. В множеството разработки за управленската отчетност, които са представени за участие в конкурса за „професор” се изяснява същността и специфичните характеристики на тази отчетност, нейният обхват и значението ѝ за функционирането на икономическите субекти. Доц. Колев е един от малкото изследователи, който с голяма настоятелност и последователност продължава да работи по проблемите на управленската отчетност.

4.1.2. Обогаляване на съществуващите теоретични изследвания за счетоводния способ „оценка и калкулиране”. Предложенията на кандидата имат и определена практическа насоченост.

4.1.3. Предложения за усъвършенстването на оценката и отчитането на лихвоносните ценни книжа и някои специфични банкови операции.

4.1.4. Обосноваване на нов подход при счетоводното характеризирание на дългосрочните финансови активи в предприятията от системата на публичния сектор.

4.2. Постижения с практико-приложен характер

4.2.1. В монографичното изследване „Проектиране на системи за калкулиране” се съдържат редица конкретни предложения за усъвършенстване на способа за калкулиране в практически условия.

4.2.2. Обосноваване на възможности за оценка на банковите пасиви.

4.2.3. Характеризиране на състоянието на управленските информационни системи в българските предприятия и предизвикателствата пред тях.

4.3. Постижения в областта на мисшето икономическо образование

4.3.1. В някои от издадените учебници, като Управленска отчетност (2011г.) и Банково счетоводство (2009 г.) се съдържат елементи на научно изследване.

4.3.2. Доц. д-р Николай Колев е с основна заслуга за обособяване и развитие на учебната дисциплина „Управленска отчетност” пред някои специалности в СА „Д. А. Ценов” – Свищов и БСУ.

5. Критични бележки и препоръки

При оценяване на цялостната учебна и научно-изследователска дейност на всеки кандидат за академичната длъжност „професор” винаги могат да се открият пропуски и слабости, които биха могли да послужат като основание за критични бележки и препоръки. За да съм в максимална степен полезен на кандидата за професорска академична длъжност в бъдещата му преподавателска и научноизследователска работа ще си позволя да насоча вниманието му към следното:

5.1. За някои научни продукти (най-вече научни статии и доклади) приведените аргументи за доказване на лансирано от автора становище са недостатъчни. В тези случаи липсващите аргументи са подменени с авторови декларативни мнения, които трудно могат да убедят читателя в правотата и верността на защитаваните идеи.

5.2. Доц. д-р Николай Колев е много продуктивен автор на научни публикации в областта на икономическото знание. Тази продуктивност в някои случаи е за сметка на достигната дълбочина при осъществяване на научното изследване.

5.3. Въпреки, че на въпроса за управленската отчетност кандидатът е посветил голяма част от представените за рецензиране публикации, то смятам, че са необходими още авторови усилия за убедителното налагане на учебната дисциплина „Управленска отчетност” в учебните планове на специалностите „Счетоводство и контрол”, „Стопански и финансов контрол”, „Финанси” и др.

5.4. Издаваните от университетските преподаватели академични учебници имат за задача да предоставят на обучаваните студенти нови знания по съответната учебна дисциплина и да възпитават в редица човешки качества бъдещите млади специалисти. Възпитателната функция се реализира най-вече чрез външния вид на предлаганите учебници – компютърен дизайн, оформяне на таблици и схеми, изписване на

счетоводни статии, цитиране на чужди мисли и т.н. В издадените от доц. д-р Николай Колев академични учебници се съдържат редица пропуски в тези насоки.

5.5. При формулиране на приносите в представената справка е проявена по-голяма самоувереност и претенциозност.

Тези бележки на рецензента не целят да променят положителното му отношение към цялостната учебно-преподавателска и научноизследователска дейност на кандидата за академичната длъжност „професор”. Единствената цел е да се помогне за неговото приземяване, тъй като след получаване на професорската академична длъжност възможностите за летеж са по-големи, а това не е в интерес на новоизбрания професор.

6. Обобщено заключение и становище

Съгласно Правилника за развитието на академичния състав в Бургаския свободен университет право да кандидатства за заемане на академична длъжност „професор” има лице, което отговаря на следните изисквания (чл. 65 (3)):

1. има придобита образователна и научна степен „доктор” или научна степен „доктор на науките” в съответната област. **Доц. Николай Колев е доктор по икономика от 1990 г.** (диплома № 20177 от 22. 05. 1990 г., протокол № 8 от 03. 05. 1990 г. на ВАК).

2. има не по-малко от две академични години преподавателски стаж на академичната длъжност „доцент”. **Николай Колев е „доцент” от 1996 г.** (Свидетелство № 17875 от 08. 04. 1996 г., протокол № 2 от 01. 02. 1996 г. на ВАК), и е преподавател в БСУ от 1996 г.

3. представило е публикуван монографичен труд, който не повтаря представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор” и за заемане на академичната длъжност „доцент”. **За участие в конкурса за „професор” кандидатът представя три монографии, от които две самостоятелни и една в съавторство.** Самостоятелните монографии са в обем от 319 печатни страници и са издадени през 2008 и 2011 г. Съдържанието на публикуваните монографични изследвания не повтаря съдържанието на защитената дисертация през 1990 г. и представените публикации за хабилитиране в доцентска длъжност през 1996 г.

4. представило е оригинални научни трудове и публикации и научно-приложни разработки, които се оценяват по съвкупност. **За този конкурс се представят още 3 студии, 15 статии, 24 научни доклади, 9 учебника и учебни помагала и 4 научно-**

приложни разработки. Оценени по съвкупност тези публикации са напълно достатъчни за участие в обявения конкурс и заслужават положителна оценка.

Комплексната оценка на рецензента за учебно-преподавателската и научноизследователската дейност на кандидата за академичната длъжност „професор” е положителна. Доц. д-р Николай Колев е утвърден университетски преподавател и продуктивен изследовател в областта на счетоводната теория и счетоводната практика.

Всичко това ми дава достатъчно основание, като рецензент и член на научното жури за провеждане на обявения от Бургаския свободен университет конкурс за академичната длъжност „професор” по научната специалност **05. 02. 07. Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност** да изразя **положително отношение** към кандидатурата на единствения участник в конкурса **доц. д-р Николай Стоянов Колев.**

Свищов,

07. 12. 2011 г.

Рецензент:.....

(проф. д-р ик. н. Васил Меразчиев)